

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Національної безпеки та правової роботи

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором курсанта (студента)

Рік набору – 2021

Харків 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у військовій сфері» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 20 с.

Розробник:

Гальцова Олена Володимирівна,
кандидатка юридичних наук, викладачка

Затверджено на засіданні
кафедри права Національної безпеки та правової роботи
(протокол № 14 від 22 червня 2021 року)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри права Національної безпеки та правової роботи
(протокол № 13 від 23 червня 2022 р.)

Начальник кафедри - Фівкін Петро Миколайович

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	11
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	13
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	15
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у військовій сфері» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський) рівень	за вибором курсанта (студента)
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2021-2023
Загальна кількість годин – 60		Семестр 1-2
Тижневих годин: аудиторних – 2, самостійної роботи курсанта (студента) – 3.		Лекції - 12 год. Практичні / семінарські заняття - 18 год. Самостійна робота - 30 год. Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – надати курсантам (студентам) знання про поняття злочинності у військовій сфері як соціально-правового явища; про латентну злочинність у військовій сфері; про особу злочинця, який вчиняє злочини у військовій сфері, його основні кримінологічні риси; про детермінанти злочинності у військовій сфері; про заходи запобігання злочинів у військовій сфері.

Завдання:

- визначення основних ознак сучасної військової злочинності, її місця в загальній структурі злочинності;
- встановлення основних детермінант злочинності у військовій сфері;
- дослідження кримінологічних рис особи злочинця-військовослужбовця;
- вміння розробити програми запобіжних заходів у військових формуваннях і частинах;

– здійснення прогнозування та планування у сфері запобігання і профілактики військовим злочинам.

Пререквізити: теорія права, кримінальне право, кримінальний процес, криміналістика, адміністративне право, конституційне право.

Кореквізити: кримінологія, публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці, військове право, навчальна практика (за фахом), запобігання насильницькій злочинності військовослужбовців.

Постреквізити: –

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Здатність продемонструвати кримінологічну та криміналістичну характеристику військових злочинів та криміналістичну методикау їх розслідування.
РН 2.	Здатність продемонструвати знання кримінологічної класифікації складів військових злочинів.
РН-3.	Здатність продемонструвати знання місця військових злочинів у загальній класифікації соціально-правових конфліктів та його характеристики.
РН-4	Здатність продемонструвати знання механізмів розв'язання і запобігання соціально-правовим конфліктам на прикладі запобігання військовим злочинам.
РН-5	Здатність продемонструвати знання об'єктивних та суб'єктивних факторів дійсності, що сформувалися до, в момент або після вчинення військового злочину.
РН-6	Здатність продемонструвати знання щодо сукупності факторів, які впливають на формування злочинної поведінки та характеризують особу злочинця-військовослужбовця.
РН-7	Здатність продемонструвати знання інформації щодо особи злочинця-військовослужбовця як елементу характеристики, що представляє собою певну систему визначених властивостей, які сукупно дозволяють вести мову про доволі високу специфічність цієї категорії злочинців.
РН-8	Здатність продемонструвати знання завдань законодавства про кримінальну відповідальність, функцій кримінального права, їх співвідношення з визначеними Конституцією України напрямками розбудови держави й розвитку громадянського суспільства.
РН-9	Здатність продемонструвати знання кримінального законодавства України про відповідальність щодо військових злочинів й практику його застосування.
РН-10	Здатність продемонструвати знання ознак, за наявності яких поведінка особи включається до ознак складу злочину, передбаченого ст. 401-435 КК України.
РН-11	Здатність продемонструвати знання понять і категорій, які утворюють термінологічний апарат Загальної частини та Розділу XIX Кримінального кодексу України.
РН-12	Здатність продемонструвати знання криміналістичної характеристики ст. 408 КК України «Дезертирство», ст. 430 КК України «Добровільна здача в полон»,

	ст. 432 КК України «Мародерство», ст. 433 КК України «Насильство над населенням у районі воєнних дій» та ст. 434 КК «Погане поводження з військовополоненими».
РН-2.1.	Здатність продемонструвати знання наслідків грубого порушення гарантованих кримінальним законом прав і свобод людини й громадянина внаслідок вчинення військового злочину.
РН-2.2.	Здатність продемонструвати знання ознак, складу злочину та інших видів кримінально значущої поведінки.
РН-2.3.	Здатність продемонструвати знання видів і засобів тлумачення норм законодавства про кримінальну відповідальність щодо військових злочинів.
РН-2.4.	Здатність продемонструвати знання інформації щодо етапів розслідування окремих військових злочинів.
РН-2.5.	Здатність продемонструвати знання особливостей тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій щодо розслідування окремих видів військових злочинів.
РН-2.6.	Здатність продемонструвати знання інформації щодо державної стратегії протидії та запобігання військовим злочинам у сучасних умовах розбудови правової держави в Україні.
РН-2.7.	Здатність продемонструвати знання інформації щодо профілактики військових злочинів.
РН-2.8.	Здатність продемонструвати знання способів індивідуального запобігання військовим злочинам та віктимологічної профілактики військових злочинів.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальних компетентностей:

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Військові злочини у структурі сучасної злочинної діяльності

Військові злочини у структурі сучасної злочинної діяльності. Кримінально-правова характеристика військових злочинів. Суспільна небезпека військових злочинів. Злочинність військовослужбовців як об'єктивне, соціальне, історично мінливе, негативне явище. Поняття та загальна характеристика злочинів проти порядку проходження військової служби. Поняття та система військових злочинів. Загальна характеристика злочинів проти порядку підлеглості та військової честі. Загальна характеристика злочинів проти порядку проходження військової служби. Загальна характеристика злочинів проти порядку збереження, користування військовим майном та поводження з ним. Загальна характеристика військових службових злочинів. Загальна характеристика військових злочинів, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями.

Військові злочини як форма кримінального конфлікту. Місце військового злочину у загальній класифікації соціально-правових конфліктів та його характеристика. Кримінальний конфлікт як складова військового злочину. Механізм виникнення і динаміка розвитку військово-кримінального конфлікту. Учасники кримінального конфлікту за суб'єктом військового

злочину. Проблеми запобігання та вирішення кримінальних конфліктів як профілактичний захід щодо вчинення військових злочинів.

Детермінанти військових злочинів. Соціально-психологічний портрет особи злочинця-військовослужбовця. Соціально-економічні криміногенні чинники вчинення військового злочину. Організаційно-управлінські чинники, які сприяють порушенню порядку проходження військової служби. Соціально-психологічні причини та умови вчинення військового злочину. Нормативно-правові чинники як детермінанти військових злочинів. Характеристика особи злочинця: соціально-демографічні, кримінально-правові й морально-психологічні риси особистості злочинця-військовослужбовця. Аналіз мотивів військових злочинів.

Модуль 2. Методика розслідування окремих видів злочинів, протидія та запобігання військовій злочинності.

Основи методики розслідування окремих видів військових злочинів. Особливості розслідування злочинів, які передбачають відповідальність за непокору і невиконання наказу (ст.ст. 402,403 КК України). Розслідування злочинів, передбачених ст. 404 КК України (опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків). Розслідування злочинів, передбачених ст. 405 КК України (погроза або насильство щодо начальника). Методика розслідування порушень статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України). Методика розслідування злочинів, передбачених ст. 407-408 КК України (самовільне залишення військової частини або місця служби, дезертирство). Особливості розслідування ухилень від військової служби шляхом симуляції хвороби (криміналістична характеристика, обставини, що підлягають з'ясуванню, особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій). Розслідування злочинів, передбачених ст. 410 КК України (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем військового майна, а також заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем). Особливості

розслідування злочинів у разі знищення або пошкодження військового майна чи його втрати (ст.ст. 411-413 КК України). Особливості розслідування злочинів, що передбачають відповідальність за порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України). Методика розслідування військових злочинів у сфері службової діяльності. Розслідування порушень правил водіння або експлуатації машин (ст. 415 КК України). Розслідування порушень правил польотів або підготовки до них (ст. 416 КК України). Методика розслідування військових злочинів у сфері службової діяльності. Особливості розслідування порушень статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України). Особливості розслідування порушень правил несення прикордонної служби (ст. 419 КК України). Особливості розслідування правил несення бойового чергування (ст. 420 КК України). Методика розслідування злочинів, що передбачають відповідальність за розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрату документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України).

Державна політика протидії та запобігання військовим злочинам.
Державна стратегія протидії та запобігання військовим злочинам у сучасних умовах розбудови правової держави в Україні. Основні кримінологічні підходи щодо протидії військовим злочинам. Державна система протидії військовим злочинам. Загальносоціальні заходи запобігання військовим злочинам. Спеціальні заходи запобігання військовим злочинам. Індивідуальне запобігання військовим злочинам.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіум тощо	Самостійна робота
1.		Модуль 1. Військові злочини у структурі сучасної діяльності				
	Згідно розкладу	Тема 1. Військові злочини у структурі сучасної злочинної діяльності.	8	2	2	4
	Згідно розкладу	Тема 2. Військові злочини як форма кримінального конфлікту.	8	2	2	4
	Згідно розкладу	Тема 3. Детермінанти військових злочинів.	9	1	2	6
	Згідно розкладу	Тема 4. Соціально-психологічний портрет особи злочинця-військовослужбовця.	7	1	2	4
		<i>Разом</i>	<i>32</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>18</i>
2.		Модуль 2. Методика розслідування окремих видів злочинів, протидія та запобігання військовій злочинності.				
	Згідно розкладу	Тема 1. Основи методики розслідування окремих видів військових злочинів.	18	4	6	8
	Згідно розкладу	Тема 2. Державна політика протидії та запобігання військовим злочинам.	10	2	4	4
		<i>Разом</i>	<i>28</i>	<i>6</i>	<i>10</i>	<i>12</i>
3.		Усього годин / кредитів ECTS	60/2,0	12	18	30

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у військовій сфері» передбачає проведення поточного та

підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Формами контролю знань курсантів (студентів) є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань курсантів (студентів) містить:

- контроль якості засвоєння курсантами (студентами) програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки курсанта (студента) у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття курсант (студент) може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння курсантами (студентами) програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи курсантів (студентів) є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Індивідуальна підсумкова робота курсанта (студента)	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з, с/з	колоквиум	п/з, с/з	колоквиум		
max 30	max 10	max 30	max 10	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії(за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 30	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	20	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	15	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	10	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	5	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.

	Min 0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки.</p> <p>При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
зараховано	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за

		допомогою викладача.
	60	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за національною шкалою для диференційованого заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками			80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок			75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків			70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс			0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 року № 2232-ХІІ. Дата оновлення 22.06.2022: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> .

2. Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : [\[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text\]](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text).

3. Про Концепцію виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України : [Електронний ресурс]. Режим доступу: [\[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#Text\]](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#Text).

4. Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді : [Електронний ресурс]. Режим доступу: [\[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948/2002#Text\]](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948/2002#Text).

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 р. „Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів” : [Електронний ресурс]. Режим доступу: [\[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008#Text\]](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008#Text).

Основна література:

1. Арманов М., Котенко Є. Військові злочини: кримінологічний аспект. Науковий часопис Національної академії прокуратури України № 4. м. Київ. 2017. С. 1-11.

2. Артеменко О.М. Злочини проти порядку проходження військової служби: кримінологічне дослідження: монографія; наук.ред. В.В. Голіна. Харків: Право, 2019. 224 с.

1. Злочинність військова. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В.В. Чернея, ISSN 1813-338X. Держава та регіони 70 В.В. Сокурєнка ; упоряд. О.М. Джужа, О.М. Литвинов. Київ ; Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ ; Кримін. асоц. України ; Золота

миля, 2017. С. 254–257

2. Карпенко М.І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини): наук.-метод. посіб.; за заг. ред. В.К. Матвійчука. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2017. 318 с.

3. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / А.Ф. Волобуєв, М.В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.; за заг. ред. А.Ф. Волобуєва, Р.Л. Степанюка, В.О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 384 с.

4. Криміналістика : підруч. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.. : за ред.. В. Ю. Шепітька. 5-те вид. переробл. та допов. К. : Ін Юре, 2016. 640 с.

5. Криміналістика: підруч. : у 2 т. Т. 2. / [В. Ю. Шепітько, В.А. Журавель, В. О. Коновалова та ін.]: за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

6. Кримінологія : підручник / [Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право, 2020. – 384 с.

7. Риженко І.М., Крока А.О. Проблема запобігання вчиненню кримінального правопорушення серед військовослужбовців збройних сил України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Юриспруденція. м. Одеса, 2021 № 53. С. 111-114.

8. Романишин А.М., Мацевко Т.М., Капінус О.С., Гузенко І.М., Неурова А.Б.. Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців : навч.-метод. посіб. Львів: НАСВ, 2017. 322 с.

9. Харитонов С. О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним правом України : монографія. Харків : Право, 2018. 328 с.

Додаткова література:

1. Дмитренко Н. А. Кримінологічна характеристика та запобігання

злочинності у збройних силах України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2020. 235 с.

2. Дмитренко Н. А. До проблем військових кримінальних правопорушень: причини та умови. *Problemes et perspectives d'introduction de la recherche scientifique innovante* : Міжнар. наук.-практ. конф. Брюссель, Бельгія, 2019. С. 89–92.

3. Дмитренко Н. А. Злочинність у Збройних силах України. *Problems and scientific solutions* : III International Scientific and Practical Conference International Forum. Melbourne, 2020. P. 166–169.

4. Дмитренко Н. А. Характеристика особи військовослужбовця строкової служби, який вчиняє злочини у Збройних силах України. Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень : матеріали Міжнар. наук. конф. Луцьк, 2020. Т. 3. С. 133–135.

5. Дмитренко Н. А. Протидія правопорушенням військовослужбовців: досвід зарубіжних країн. *Jurnal juridic national: Teorie si practica. S.R.L. Publicatie stiintifico-practica de drept*. 2020. № 1. P. 110–113.

6. Дмитренко Н. А. Протидія військовій злочинності: міжнародний досвід. *Moldalitati conceptuale de dezvoltare a stiintei modern*. Bucuresti, 2020. P. 84–87.

7. Дмитренко Н. А. Поняття та ознаки злочинності серед військовослужбовців. Роль інтеграційних процесів у формуванні національних правових систем : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернетконф. Херсон, 2020. Т. 2. С. 162–165.

8. Дмитренко Н. А. Латентна злочинність у Збройних силах України. Особливості розвитку законодавства України в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. / Східноукр. наук. юрид. організація. Харків, 2020. С. 125–127.

9. Дмитренко Н. А. Особливості профілактики та попередження окремих груп злочинів у Збройних Силах України. Право та державне управління : зб. наук. пр. 2019. № 4. С. 101–105.

10. Дмитренко Н. А. Індивідуальне попередження злочинів у Збройних силах України: поняття, мета та завдання. Challenges in science of nowadays : IV International Scientific and Practical Conference. Washington, 2020. P. 180–183.

11. Коқун О.М., Агаев Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України. Методичний посібник. К.: ФОП Маслаков, 2019. 288 с. Режим доступу: Режим доступу: [\[https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2019/09/POSIBNYK_Psykhol_vyvch_OS_ZSU_2019_.pdf\]](https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2019/09/POSIBNYK_Psykhol_vyvch_OS_ZSU_2019_.pdf).

12. Олійник О. М. Запобігання незаконному використанню бюджетних коштів у Збройних Силах України: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 213 с.

13. Пащенко Є.М. Кримінологічна характеристика та запобігання насильницькій злочинності військовослужбовців: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2021. 225 с.

14. Ткаченко, П. & Шалгунова, С. Спеціальні-кримінологічні заходи запобігання військовим злочинам як напрям забезпечення національної безпеки. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти. 15 березня 2019, Дніпро, Україна: ДДУВС. С. 136.

15. Ткаченко П.І. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 8 (вересень). С. 101-107. Режим доступу : [\[file:///C:/Users/User/Downloads/14794-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-25772-1-10-20210930%20\(1\).pdf\]](file:///C:/Users/User/Downloads/14794-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-25772-1-10-20210930%20(1).pdf).

16. Ткаченко П.І. Актуальні проблеми військової злочинності серед особового складу Національної гвардії України в сучасних умовах: соціально-правові погляди. *Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ Всеукраїнська науково - практична конференція «Проблеми*

формування громадянського суспільства в Україні». 2021. С. 77.

17. Туркот М. С. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта військових злочинів. Вісник Національної академії прокуратури України. 2015. № 2. С. 76–82.

18. Шалгунова С.А. Спеціальні-кримінологічні заходи запобігання військовим злочинам як напрям забезпечення національної безпеки / С.А.Шалгунова, П.І.Ткаченко, Я.І. Гудіна // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2019 р.). - Дніпро : ДДУВС, 2019. – С. 136-137. Режим доступу: [<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3185/1/45.pdf>].

Інтернет-ресурс:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

1. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Запобігання злочинам у військовій сфері»: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=342>